

Samenvatting rapport Toegevoegde waarde van de infrastructuur, 1995-2016

In 2017 heeft het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) in opdracht van Next Generation Infrastructure (NGinfra) een eerste verkennende studie gepubliceerd over de economische toegevoegde waarde van de infrastructuur in Nederland¹. Als kennisplatform heeft NGinfra behoefte aan informatie over de toegevoegde waarde (TW) van de infrastructuur: hoe groot is de TW van de infrastructuur in Nederland voor de Nederlandse economie.

In deze tweede verkennende studie is de operationele definitie uitgebreid, zijn de cijfers geüpdatet (tijdreeks vanaf 1995 tot en met 2016) en zijn de resultaten in internationale context geplaatst.

De TW die gegenereerd wordt door de infrastructuur in Nederland bedroeg in 2016 ruim 73 miljard euro. Dat komt neer op bijna 12 procent van de totale TW in Nederland.

Scope van het onderzoek

De afbakening van infrastructuur die in het eerste onderzoek is gekozen, betreft het geheel van onroerende en roerende voorzieningen en activiteiten die nodig zijn om de primaire diensten te verlenen die aan de basis staan van de economie en de samenleving. Infrastructuur gaat niet alleen om de aanleg van dijken, spoorlijnen, wegen, kabels en pijpleidingen, maar ook om waterveiligheid, energie- en watervoorziening, transport van personen, goederen en data, en het ophalen en verwerken van afval(water).

In de hier gekozen definitie gaat het bij infrastructuur om het hele systeem van productie tot en met levering van de primaire infrastructurele dienst. Er is in dit onderzoek gekozen voor een pragmatische insteek door de TW te baseren op die bedrijfstakken die onderdeel zijn van de productie- en leveringsketens van de primaire diensten. Meestal bestaat een activiteit uit meerdere bedrijfstakken, maar omgekeerd bevatten bedrijfstakken ook activiteiten die niet toegerekend kunnen worden aan de infrastructuur. De TW van de infrastructuur wordt geconstrueerd uit de TW van de activiteiten in de volgende bedrijfstakken:

- Delfstoffenwinning (exclusief exploratie buiten Nederland)
- Brandstoffen aardolieverwerking (alleen brandstofproductgroepen)
- Energiebedrijven
- Waterbedrijven
- Afvalbeheer
- Vervoer over land, water en door de lucht
- Opslag en dienstverlening voor vervoer
- Telecommunicatie
- Openbaar bestuur (aanleg en beheer van publieke infrastructuur)

¹ <https://www.cbs.nl/nl-nl/publicatie/2017/44/toegevoegde-waarde-infrastructuur-nederland-1995-2015>.

In dit tweede verkennende onderzoek zijn de volgende activiteiten nieuw toegevoegd:

- Benzinestations (alleen de verkoop van brandstoffen)
- Bedrijven die zich bezighouden met gegevensverwerking, webhosting en andere activiteiten op het gebied van informatie (bijvoorbeeld datacenters)
- Beloning van werknemers van overheidsdiensten gerelateerd aan infrastructuur

De TW die binnen de infrastructuur wordt gegenereerd is daarmee een optelsom van de TW van alle activiteiten die gerelateerd zijn aan de exploitatie van infrastructuur: van de winning van aardgas, tot het vervoer van goederen en het beheer en de distributie van bijvoorbeeld gas, water, licht en internet. Naast het exploiteren van infrastructuur wordt ook TW gegenereerd doordat geïnvesteerd wordt in nieuwe infrastructuur. Ook deze verdiensten worden meegenomen in de berekening.

In dit onderzoek wordt enkel de directe economische TW van infrastructuur berekend. Andere indirecte, sociale of milieu effecten zijn buiten beschouwing gelaten.

Een gedetailleerde beschrijving van de definitie en methode is te vinden in hoofdstuk 2 en 3 van het Engelstalige onderzoeksrapport².

In het huidige onderzoek is, op basis van de reeds uitgewerkte methodiek, ook de TW van de infrastructuur van andere landen samengesteld. Dit om de Nederlandse resultaten in internationale context te kunnen plaatsen en zo meer duiding aan de cijfers te geven. Tegelijkertijd is het een toetsing van de haalbaarheid om op internationaal niveau cijfers volgens dezelfde methodiek samen te stellen. Het kan dan ook als een eerste stap gezien worden om tot een internationaal geaccepteerde afbakening en methode te komen.

De internationale resultaten zijn gebaseerd op reeds beschikbare gegevens uit internationale datasets van de OESO en Eurostat. Niet alle internationale data zijn op hetzelfde detailniveau beschikbaar als voor de Nederlandse raming, waardoor er soms ruwere aannames zijn gedaan. Ook is de beschikbaarheid aan data niet voor alle landen en/of over de gehele tijdreeks hetzelfde. Het is belangrijk om hiermee rekening te houden wanneer je de resultaten tussen landen wilt vergelijken. Ondanks het beperkte detailniveau en de inconsistenties in databeschikbaarheid over de jaren heen en tussen landen, toont dit onderzoek al wel de verschillen in de economische componenten van de TW van infrastructuur tussen de onderzochte landen³.

De hoogte van de TW van infrastructuur in een land hangt nauw samen met de geografische ligging, demografische kenmerken, economische structuren, financiële middelen en het overheidsbeleid in een land. Dit onderzoek brengt enkel de directe economische omvang

² <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2019/35/toegevoegde-waarde-infrastructuur-1995-2016>

Een Nederlandstalige beschrijving is te vinden in hoofdstuk 3 van het eerste onderzoeksrapport.

³ Oostenrijk, België, Canada, Denemarken, Finland, Frankrijk, Duitsland, Griekenland, Hongarije, Italië, Nederland, Noorwegen, Polen, Zwitserland, Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten.

kwantitatief in kaart, en probeert niet de onderliggende oorzaken van de verschillen in TW van infrastructuur tussen landen te verklaren.

Resultaten

In ruim 20 jaar tijd is de TW die gegenereerd wordt door de infrastructuur in Nederland met 34 miljard euro gestegen, van 39 miljard in 1995 tot 73 miljard in 2016. Dit is niet gecorrigeerd voor prijsveranderingen in de loop der tijd. Vooral de delfstoffenwinning is sterk onderhevig aan prijs- en volumefluctuaties. Om die reden wordt in het rapport naast de infrastructuur als geheel ook de TW zonder de bijdrage van delfstoffenwinning weergegeven.

De afgelopen 20 jaar schommelde de bijdrage van de infrastructurele activiteiten aan de totale toegevoegde waarde tussen de 12 en 14 procent. Wanneer de delfstoffenwinning niet wordt meegenomen in de berekening, ligt de bijdrage stabiel op net boven de 10 procent. De TW van de infrastructuur groeit daarmee in ongeveer hetzelfde tempo als de totale economie in Nederland.

De TW van de infrastructuur in Nederland valt nu (in absolute bedragen) ruim 7 procent hoger dan in het eerste onderzoek in 2017. Dit komt doordat de operationele definitie is uitgebreid, waarvan de beloning van werknemers van overheidsdiensten gerelateerd aan infrastructuur de grootste bijdrage levert. Er heeft ook een herziening van de nationale rekeningen plaatsgevonden, de belangrijkste databron voor het berekenen van de TW van de infrastructuur. Deze herziening heeft overigens juist een neerwaarts effect op de resultaten.

De bijdrage van infrastructurele activiteiten aan de economie in Nederland is vergelijkbaar met andere Europese landen. Noorwegen is met 27 procent een uitschieter, wat voornamelijk toe te schrijven is aan delfstoffenwinning door de grote gasreserves. Wordt de TW van de infrastructuur afgezet tegen het inwoneraantal of het landoppervlak, dan ligt die in Nederland wat hoger in vergelijking met andere Europese landen.

Een uitgebreidere beschrijving van de resultaten en een vergelijking tussen de Nederlandse en de internationale aanpak is te vinden in hoofdstuk 4 en 5 van het Engelstalige onderzoeksrapport⁴.

Verantwoording

Dit rapport is geschreven door het Centraal Bureau voor de Statistiek in opdracht van NGinfra. De auteurs bedanken de klankbordgroep met daarin Prof. Arnoud Boot (universiteit van Amsterdam), Prof. Luc Soete, emeritus (universiteit van Maastricht), Peter van de Ven (Hoofd van de Nationale Rekeningen bij de OECD), Prof. Roger Vickerman (University of Kent), Josh Martin (UK Office for National Statistics) voor hun medewerking aan het onderzoek, aanwijzingen en correcties.

⁴ <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2019/35/toegevoegde-waarde-infrastructuur-1995-2016>